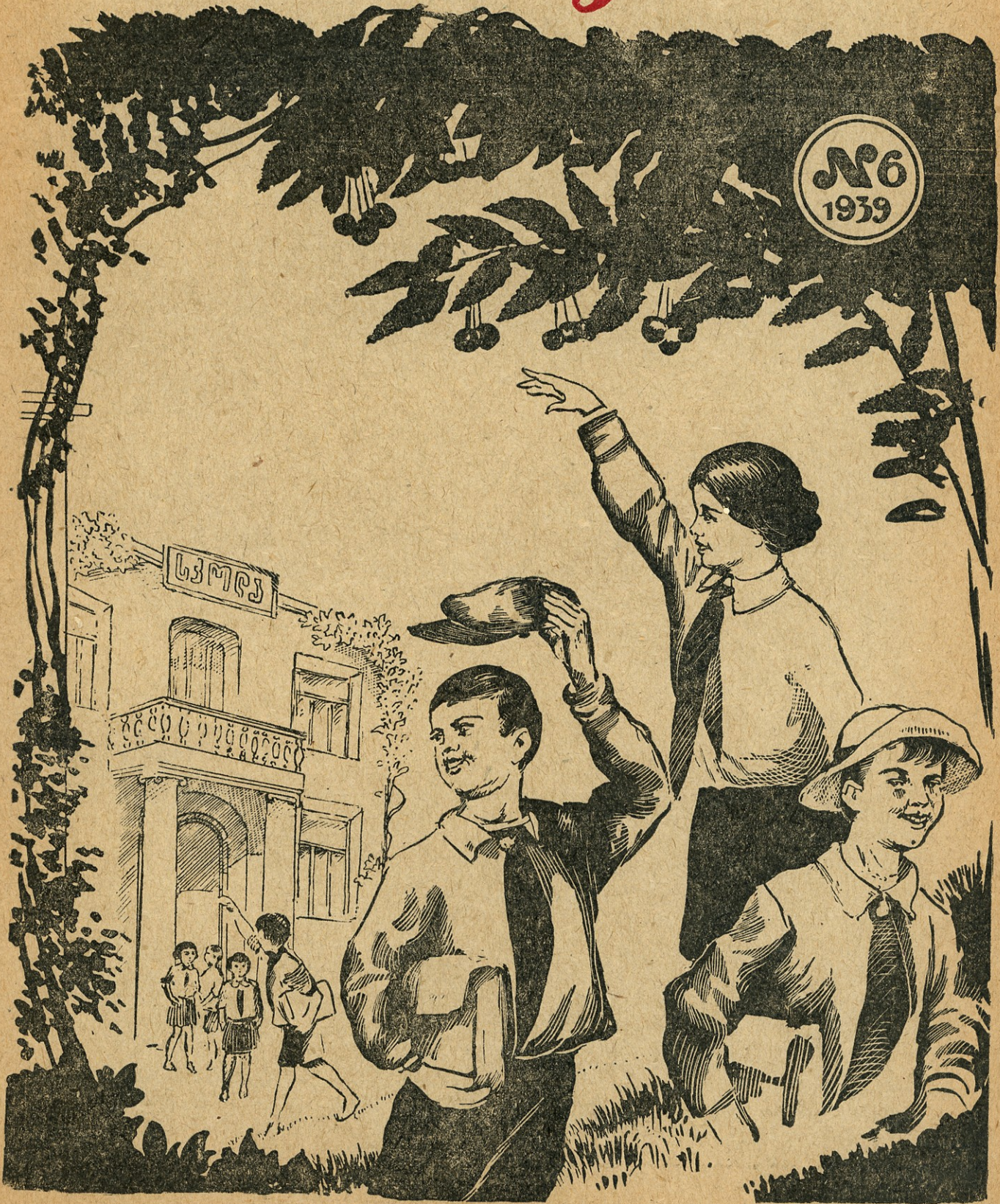

110
1939/2

საქართველოს
განათლების
მინისტროს
გამომცემლობა

პიონერი

№6
1939

პროლეტარებო ყველა ქვეყნისა. შეერთდით!

წელიწადი მეთოთხმეტი

პიონერი

საქ. აღმ. ცენტრალური კომიტეტისა და
საქ. განსახორციელებელი ფრთის მიერ

ივლისი 1939 წ. № 6

გამომცემლობა „კომუნისტი“, რედაქციის მისამართი: თბილისი, გრიბოედოვის ქ. № 34, ტელ. 3—02—61.

შინაარსი

83.

1. ნორჩი ლენინელები, — (წერილი) 1
2. ბაბრიელ ჯაბუშანური, — უკანასკნელი ზარი (ლექსი) 2
3. ივანე მკვიდრიანი, — ლიონკა (მოთხრობა, თარგმანი ელ-ისა) 2
4. ქეთო თოთიბაძე, — გმირული გადაფრენა (წერილი) 6
5. ბრიგოლ ბერძენიშვილი, — მოსამსახურე (პიესა) 8
6. ბიოკაძე, ჟურნალისტი, — ამბავი ტყეში (ლექსი) 12
7. სამი ძმა, — (უზბეკური ზღაპარი, თარგმანი თ. ბებურიშვილისა) . 14
8. გასართობი, — . . . . . გარეკანის მე-4 გვ.

ჟურნალის გაფორმება და ყლის მხატვრობა
ეკუთვნის მხატვ. ი. ქოქიაშვილს

პასუხისმგებელი რედაქტორი—ელ. აგლაძე

პასუხისმგებელი მდივანი—ნ. სირაგიანი

მთავლიტი 3008

შეკვ. № 619

ტირაჟი 9.150

პოლიგრაფკომბინატის სტამბა „კომუნისტი“ ლენინის ქ. № 28.

ნორჩი ღერინელები

ეს იყო 15 წლის წინათ, 1924 წლის 23 მაისს. გაზაფხულის მშვენიერ დილას ყოველი მხრიდან გაემართნენ პიონერთა რაზმები დედაქალაქის წითელი მოედნისაკენ, აქ ლენინის მავზოლეის წინ დაეწყენ ნორჩი პიონერების ლამაზი მწყკრივეები.

ამ შესანიშნავ დღეს პიონერთა ორგანიზაციამ მიიღო ვლადიმერ ილიას-ძე ლენინის სახელი.

მოედანზე სიწყნარეა, პიონერთა რაზმები უძრავად დგანან. მხოლოდ სიო ქრის და ნაზად აშრიალებს წითელ დროშებს და წითელ ყელსახვევებს.

და აი, სიწყნარეს არღვევს პიონერთა ათასების წკრიალა ხმები: „მე, სსრ კავშირის პიონერი“... — მკვეთრად გაისმის პიონერთა საზეიმო ალთქმა.

სიო კი კვლავ ქრის და თან მიაქვს პატარების ფიცი, თითქოს სურს გააგონოს ის ყველას, ყველას, საბჭოთა კავშირის თვალუწვდენელ ტერიტორიაზე.

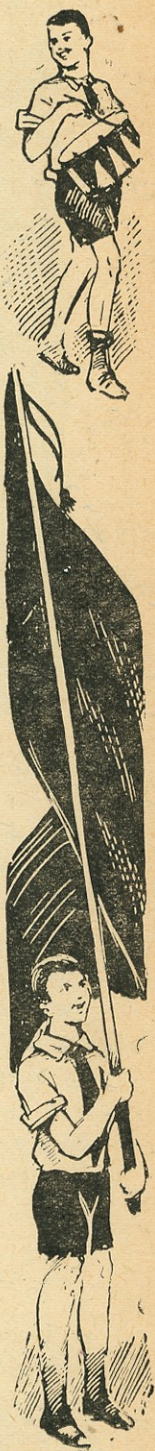
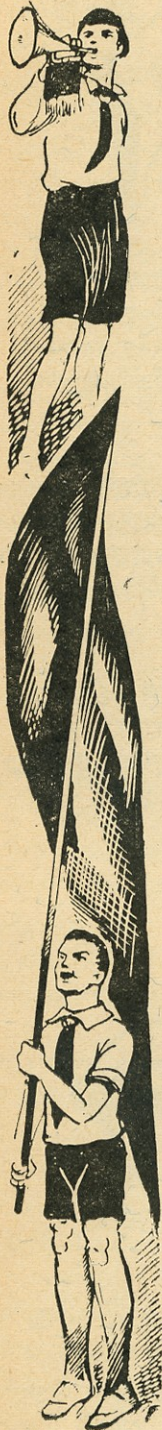
მაშინ, როდესაც მოსკოვის წითელ მოედანზე, მავზოლეის წინ, პიონერები საზეიმო ალთქმას დებდნენ, პიონერთა ორგანიზაცია მხოლოდ 161 ათას წევრს ითვლიდა, ახლა კი ის 13 მილიონი წევრისაგან შედგება.

15 წლის მანძილზე პიონერთა ორგანიზაციამ მრავალი სასახელო ზეილი აღუზარდა ქვეყანას. ყველა დარგში, სოციალისტური მშენებლობის ყველა ფრონტზე მრავლად შეხვედებით ყოფილ პიონერებს, რომელნიც თვალსაჩინონი არიან თავიანთი მამაცობითა და გამირობით და რომელთაც უსაზღვროდ უყვართ საბჭოთა სოციალისტური სამშობლო. საბჭოთა კავშირის გამირი ლევეჩენკო — ყოფილი პიონერია, ლეიტენანტი ლევეჩენკო გამირულად იბრძოდა ზაოზერნაიას მწვერვალზე, საბჭოთა კავშირის წმინდა საზღვრების დასაცავად.

პიონერთა ორგანიზაციას ჰყავდა ისეთი საამაყო წევრი, როგორიც პაველიკ მოროზოვია. ის უშიშრად შეებრძოლა ხალხის საზიზღარ მტრებს და თავისი ნორჩი სიცოცხლე შესწირა ლენინ-სტალინის პარტიას. პიონერთა ორგანიზაცია ამაყობს პაველიკ მოროზოვის გამირული მოქმედებით, მისი გამბედაობა და სიმამაცე მაგალითის მიმცემია ყოველი პიონერისათვის.

პიონერთა ორგანიზაციას მრავლად ჰყავს საამაყო წევრები, ბევრი მათგანის მკერდს ამშვენებს მთავრობის უმაღლესი ჯილდო — ორდენი. გამირობისათვის, მამაცობისათვის, საუკეთესო სწავლისა და შრომისათვის არიან ისინი დაჯილდოებული.

ლამაზი და ბრწყინვალე გზა განვლო პიონერთა ორგანიზაციამ ამ 15 წლის მანძილზე, უფრო ლამაზი და მიმზიდველი გზაა წინ დაფენილი... იარეთ ამ გზით და იბრძოლეთ ლენინ-სტალინის საქმისათვის!

8258

გაბრიელ ჯაბუაძე

ზაფხულის დილა გვიწვევს გარეთვე,
გული მიჰყვება ნიავის ქროლვას,
თუ ძმა ხარ, ერთხელ კიდევ დარეკე
და მერე ვუთხრათ მშვიდობა სკოლას!

გული ჩვეული სიამით ტოკავს,
მზე კი გვიცინის უჩვევ ხალისით,
ჩვენ ვართ საბჭოთა ნორჩი თაობა,
მთელ მსოფლიოში უბრწყინვალესი.

ათასფერადი გვიხმობს მთა-ველი,
გაფხდეთ ბუნების კისკას ამქრებად,
მოგვწყურდა მეტი მზე და ჰაერი
ახალ ძალონის შემოსაკრებად.

სამშობლო ტკბილი გვევლება თავზე,
მოვედვით მთა-ველს მწვანეს და ცვრიანს,
რომ შემდეგ შევხვდეთ, ძალონით სავსე,
სწავლის დაწყების ზარების წკრიალს.

დღეს საბჭოეთში ყველგან რეკავენ
არდადეგების წკრიალა ზარებს,
ლალი თაობა მოუდრეკავი
მხნე სიმღერებით მთებს აზანზარებს.

ზაფხულის დილა გვიწვევს გარეთვე,
გული მიჰყვება ნიავის ქროლვას,
თუ ძმა ხარ, ერთხელ კიდევ დარეკე
და მერე ვუთხრათ მშვიდობა სკოლას!

ივანე ვსაპოლოუსკი

ლიონკა ღრიანცელში დაეკარგათ. ის გადმოვა-
რდა ფორანიდან და დაიწყო ტირილი, მაგრამ გა-
ნა გაიგებ ბავშვის კვილს, როცა ირგვლივ ყვირი-
ან ადამიანები, კიხვინებენ ცხენები, ყეფენ ძაღლე-
ბი? მამამ გადაჰკრა ცხენს და გადავიდა მდინარეზე
გადებულ ხიდზე. ფორანში კიდევ ოთხი შეშინებუ-
ლი ბავშვი გაჰკიოდა. არავის შეუმჩნევია, როგორ
დაიკარგა ლიონკა.

ლიონკა კი, რომ თავი გადაერჩინა ცხენებისაგან,
ოთხით გადაფოფხდა განხე. ის დადგა ფეხზე, გა-

დადგა ნაბიჯი და უცბად ჩავარდა ღრმა ორმოში.
ორმო ბნელი და ნოტიო იყო. ლიონკამ იქ ჩარგო
თავი სველ ბალახებში და გაქვავდა. მალეიდან ის-
მოდა ხმაური, გუგუნი. უცბად გაისმა სროლაც. მა-
შინ კი გადაწყვიტა ლიონკამ აეწია თავი და ყურს
მიეგდო, მაგრამ ზევით უკვე ყველაფერი მიწყნარდა.
აღარც ყვირილი, აღარც ცხენების ფეხის ხმა, არც
ფორანების ჭრიალი. ლიონკა დაჯდა ბალახზე და
დაიწყო ფიქრი.

ჯერ კიდევ გუშინ ლიონკას სოფელში სიმშვიდე

იყო. ბავშვები თავისთვის თამაშობდნენ, მათთან ერთად ხუთი წლის ლიონკაც. მერე კი მეზობელ სოფლიდან მოიბრინა რომელიღაც ძიამ და დაიწყო ყვირილი. ლიონკამ დაინახა, რომ მას თავი შეხვეული ჰქონდა ჭუჭყიანი ნაჭრით და ამ ნაჭრიდან სისხლი მოჟონავდა.

სახლებიდან ხალხი გამოცვივდა და იმ ძიას ირგვლივ შემოეხვივნენ.

ყველანი ოხრავდნენ, პირჯვარს იწერდნენ და უსმენდნენ ძიას. ძია კი რალაც საშინელს უამბობდა მათ, ამბობდა, რომ მათი სოფელი საძაგელმა თეთრებმა დაწვეს. მაშინ ყველამ შეჰყვირა და ეზოებში გაიქცნენ ცხენების შესაბმელად. ლიონკას მამამაც დაყარა ფორანზე ცხვრის ტყავები, დასვა ზედ 5 ბავშვი და გაუდგა გზას. მას უკან მისდევდა თითქმის მთელი სოფელი. მიუახლოვდნენ მდინარეს. უცბად მოსახვევში ფორანი ძლიერ შეინჯღრა და ლიონკა გადმოვარდა. აი, ზის ახლა ის მარტოდმარტო დიდ, ცარიელ ორმოში. ჭამაც უნდა, ეძინება კიდევ, უნდა იტიროს. მას უკვე ეშინია უმამოდ, უდაძმობოდ. ლიონკა აღრიალდა. ღრიალებდა ერთხანს, მერე კი გაჩერდა: სულერთია, მას არავინ უსმენდა. მან სცადა ამოსულიყო ორმოდან, მაგრამ ბალახი ლიპი და სველი იყო და ამოსვლა შეუძლებელი ხდებოდა. ლიონკას ფეხები გაეყინა. მას უცბად მოაგონდა, რომ ფორანზე პურის დიდი ნატეხია. მას ისე მოუწონდა ჭამა, რომ მუცელიც კი უყუყუნებდა.

მამა, ალბათ, მალე დაბრუნდება. ლიონკას შეეშინდა: მამა რომ სრულებით არ მოვიდეს? მან მთელი ძალით შეჰყვირა:

— მამა! მამა!

მაგრამ ლიონკას არავინ პასუხობდა. არ ესმოდა მამას თავისი ლიონკას ძახილი. მაშინ ლიონკამ კიდევ ერთხელ შესძახა:

— მამაა! მამაა!

და უცბად დაინახა, რომ ორმოს რალაც შავი ლანდი გადაეფარა და ვიღაცის ხმა შეეკითხა მას ზევიდან:

— ვინა ხარ? რა გაყვირებს?

— ვერ ამოვედი, — უპასუხა ლიონკამ, — სისველეა.

— სადა ხარ? — და კაცი ჩახტა ორმოში.

ეს იყო ახალგაზრდა ჯარისკაცი, გაქონილი ხალათით და ქულზე ვარსკვლავით.

— აი, შე... — შეხედა მან ლიონკას. — ერთი ცილა ხარ და ისე კი ყვირი, რომ შენი ხმა ერთ ვერსზე ისმის. საიდან გაჩნდი აქ?

— დავიკარგე, — უთხრა ლიონკამ.

ჯარისკაცს კეთილი, მზიარული თვალები ჰქონდა, ლიონკას მისი არ შეშინებია.

— რა გქვია?

— ლიონკა.

— აბა, წავიდეთ, ლიონკა, — მას ბევრი არ უფიქრია, შეისვა მხარზე ლიონკა და ორი ნაბიჯით ამოვიდა ორმოდან. ზევით ლიონკამ დაანახა თვლებზე შემდგარი დიდი, მრგვალი ყუთი, რომელშიც

შებმული იყო ცხენი. შორს კი, მინდორში ცხენოსნები მიდიოდნენ.

— აი, ჩვენებს ჩამოვრჩით, — თქვა ჯარისკაცმა. — დაჯექი. — და ლიონკა ყუთზე შესვა. — მაგრად მოჰკიდე ხელი, — უთხრა მან და თვითონაც ლიონკას გვერდით დაჯდა.

— აბა, მახნა, — შესძახა ცხენს და გაემგზავრნენ. ლიონკას მაგრად ჩაეგლო ხელები ყუთისთვის, ეშინოდა კიდევ არ გადმოვარდნილიყო და არ დაკარგულიყო. ზურგს უკან რალაც ჩუხჩუხებდა და თუხთუხებდა. ვაჟმა გადაჰკრა თავის მახნას და ისინი მალე დაეწინნენ ცხენოსნებს. მაშინ კი ჯარისკაცმა მიუშვა ცხენი და შეხედა ლიონკას. ლიონკამაც შეხედა ჯარისკაცს.

— რა გიყო ახლა შენ, ლიონკა?

— შენთან ერთად ვიმგზავრებ, — უპასუხა ლიონკამ. — მამაჩემი დაიკარგა.

— ოოო, — გააგრძელა ჯარისკაცმა, — მამა დაიკარგა? ვიპოვით მამაშენს.

— ეი, მზარეულო, სად გიპოვია ეს ცეროდენა? — შესძახოდა ჯარისკაცს მარჯვნიდან და მარცხნიდან მიმავალი ხალხი.

— ვიპოვე, — სიცილით უპასუხებდა ჯარისკაცი.

— შენ მზარეული გქვია? — შეეკითხა ლიონკა. ჯარისკაცმა გადაიხარხარა და ლიონკამ დაინახა, რომ მას ჰქონდა თეთრი, უთეთრესი კბილები.

— არა, — სიცილით უპასუხა მან, — მე თედორე მქვია, მზარეულს კი იმიტომ მეძახიან, რომ მთელი პოლკისათვის საჭმელს ვამზადებ.

მან თავისი მსუქანი ხელი დაჰკრა მრგვალ ყუთს. ახლა კი მიხვდა ლიონკა: ზურგს უკან გამუდმებით რომ თუხთუხებდა, ეს იყო ფაფა. მას ისე მოუწონდა ჭამა, რომ პირიდან ნერწყვეს დაუწყობა დენა.

— შენ, ალბათ, გშია, ძამიკო?

თედორემ გააჩერა ცხენი, მოხადა ქვაბს სახურავი, აიღო ჩაჩა, ჩაყო ქვაბში, ამოიღო და გაუწოდა ლიონკას თბილი, სურნელოვანი ფაფა.

სანამ ლიონკა ხარბად შეექცეოდა თედორემ ის ყოველი მხრიდან შეათვალიერა. მას ძალიან მოეწონა ლიონკა, თავის პატარა ძმასაც მიახსენებდა და გადაწყვიტა თავისი ნაპოვარი თავისთანვე დაეტოვებინა.

სალამოს, შესვენების დროს, ლიონკასა და თედორეს წითელარმიელები შემოეხვივნენ. ყველანი ეკითხებოდნენ ლიონკას სადაური იყო, სად იყო მისი მამა და როცა მისგან გაიგეს მისი დაკარგვის შესახებ, წყენით თავს აქნევდნენ. შემდეგ კი ყველამ მიიწ-მოიწია და ლიონკას მიუახლოვდა ტყავისპალტოიანი წვერიანი კაცი. მანაც ჰკითხა მამის შესახებ.

— რა გიყოთ? — შეეკითხა წვერიანი კაცი და კისერი მოიქეჭა.

— მე... აი, თედორესთან ერთად ვიმოგზაურებ, — დინჯად მიუგო ლიონკამ და მიუთითა თავის ახალ მეგობარზე. ის უკვე მადლარიც იყო და ჩაცმულიც, — შესვენებისას თედორემ მას ჩააცვა თავისი უზარმაზარი ხალათი და ქუდიც აჩუქა. ქუდიდან ლიონკას მხოლოდ ცხვირიღა უჩანდა.

— იყოს ჩემთან, ხომ არ გადავადგებ, ამხანაგო მეთაურო, — თხოვნით მიმართა თედორემ და სხვებმაც გაიმეორეს:

— იყოს, იყოს, ხომ არ გადავადგებთ!

მაშინ წვერიანმა კაცმა თქვა:

— რას ვიზამთ, ჯერჯერობით იყოს და როგორც კი უახლოეს ქალაქში შევალთ, საბავშვო სახლს გადავცეთ. მერე გაუწოდა ლიონკას შაქრის ნატეხი და წავიდა. გახარებულმა თედორემ ლიონკას ჩი დააღევიანა.

ამის შემდეგ ლიონკა იჯდა პოლკის სამზარეულოზე და მოგზაურობდა თედორესთან ერთად.

მგზავრობდნენ ისინი გზებზე, სოფლებზე, ღამეებს ათევენდნენ ბალახებში, ტყეში, სოფლის ქოხებში. ძლიერ შეუყვარდა თედორეს ლიონკა, ლიონკასაც შეუყვარდა თედორე. ლიონკას ეჩვენებდა, რომ ის დიდი, ძალიან დიდი ხანია, რაც თედორესთან ერთად მოგზაურობს.

შესვენების დროს თედორემ მოიტანა შეშა და სამზარეულო გაახურა. გემრიელი ფაფა იხარშებოდა. როდესაც სადილობის დრო მოვიდა, სამზარეულოსთან გამწკრივდნენ წითელარმიელები სალაშქრო ქვაბებით. ლიონკა თედორეს ეხმარებოდა. წითელ-

არმიელები, რომელთაც გაეგოთ რას ეძებდნენ, ლიონკას მამას, მადლობას უხდიდნენ.

— მადლობას გიძღვნი, ლეონიდ ივანჩი! — ლიონკა ძალიან დაუმეგობრდა მთელ პოლკს, ხშირად საუბრობდა მეზობლებთან სერიოზულ საკითხებზე, მაგალითად, რომელიმე მათგანი შეეკითხებოდა ლიონკას:

— თუ იცი, ლეონიდ ივანჩი, დავამარცხებთ თუ არა პანებს?

— ცხადია, დავამარცხებთ, — უპასუხებდა ლიონკა.

როგორც იყო, პოლკმა მიადწია უახლოეს ქალაქს. როცა მიუახლოვდნენ საბავშვო სახლს, თედორეს გაახსენდა მეთაურის ბრძანება, მაგრამ მას ის გაუძნელდა ლიონკასთან განზორება, რომ თედორე გან ცრემლები წამოსცვივდა.

— აბა, ლიონკა, მეტი გზა არ არის, უნდა გამოვეთხოვოთ ერთიმეორეს, — უთხრა ნაღვლიანხმით თედორემ.

— მე შენთან მინდა, — თითქმის ტირილით მიუგო ლიონკამ.

ასე იდგნენ ისინი საბავშვო სახლთან და არ იცოდნენ რა გადაეწყვიტათ. იფიქრა, იფიქრა თედორე ბოლოს მოაბრუნა ცხენი და ჩაუარა საბავშვო სახლს. სალამოს კი მოელაპარაკა თავის ამხანაგს, გვარაკაცს, და სთხოვა დაემალა მას ლიონკა. ლიონკას უბრძანა წყნარად დაწოლილიყო და „პოვოზიკი“ თავი არ გადმოეყო, თორემ თუ მეთაური დაინახდა, უკანვე გააბრუნებდა მას საბავშვო სახლში.

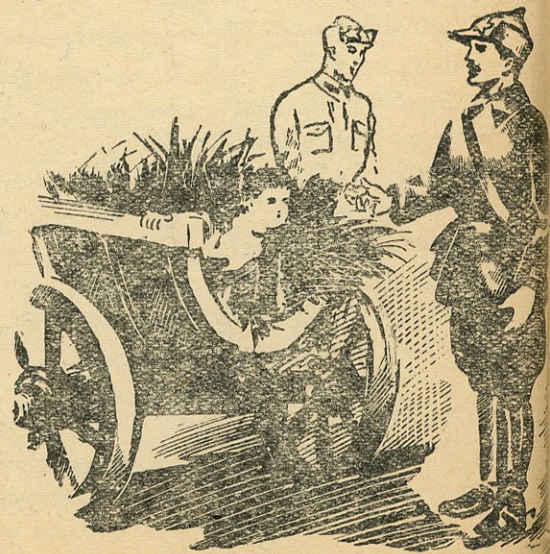
სამი დღის განმავლობაში ლიონკას თავი არ წვეია, ეშინოდა მეთაურს არ დაენახა.

კაცს მოჰქონდა მისთვის ფაფა და პური და ეკითხებოდა.

— ლიონკა, ხომ არ დამხრჩვალხარ?

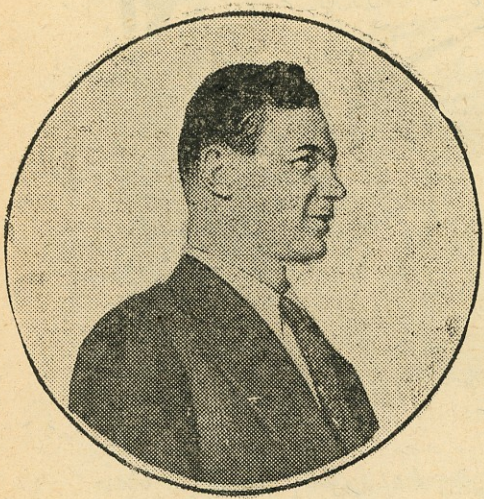
— მომეწყინა, — უპასუხებდა ლიონკა.

— მოგეწყინა? თედორესაც მოეწყინა, მაგრამ რა უნდა ვქნათ? მეთაურმა გიკითხა და თედორემ ახსენა, რომ შენ უკვე საბავშვო სახლში მიგაბრუნებდა.

გმირული

ეს გმირული გადაფრენა დაიწყო ამ წლის ოცდარვა აპრილს; დილის [ოთხ საათსა და ცხრამეტ წუთზე. მოსკოვის მახლობლად მდებარე შჩელკოვის აეროდრომს გუგუნით მოსწყდა თვითმფრინავი „მოსკოვი“ და მალლა-მალლა გაემართა.

ლეგენდარულ საჰაერო ხომალდში ისხდნენ საბჭოთა კავშირის გმირი მფრინავი ვლადიმერ კოკინაი და შტურმანი მიხეილ გორდიენკო. მათ დავალებული ჰქონდათ მოეწყოთ ძირდაუშვებელი გადაფრენა მოსკოვიდან ამერიკის შეერთებულ შტატებამდის, გამოერკვიათ, თუ რამდენად შესაძლებელია რეგულარული საჰაერო მიმოსვლის დამყარება საბჭოთა კავშირსა და ამერიკის შეერთებულ შტატებს შორის, ისლანდიასა და გრენლანდიაზე გავლით. მათ ახალი საჰაერო ხაზი უნდა გაეყვანათ საბჭოთა კავშირსა და ამერიკის შეერთებულ შტატებს შორის.

უკვე დიდი ხანია ჩვენი მფრინავები ოცნებობენ ამ გზის შესახებ. ათი წლის წინათ, აგვისტოში მფრინავი შესტაკოვი ორმოტორიანი საჰაერო ხომალდით, გაფრინდა მოსკოვიდან ამერიკისაკენ. მას უნდა გაეგლო ციმბირი, ოხოტის ზღვა, დიდი ოკეანის ჩრდილო ნაწილი და ამ მიმართულებით უნდა მიეღწია ნიუ-იორკამდის.

სამოცდაათ დღეში გაიარა ეს გზა საბჭოთა მფრინავმა და პირველ ნოემბერს ჩაფრინდა ნიუ-იორკში. გზაში თვითმფრინავმა დაახლოებით ოცჯერ დაისვენა. ამ დასვენების დროის ჩათვლით, გადაფრენის საშუალო სისწრაფე საათში თერთმეტ კილომეტრს უდრიდა.

შვიდი წლის შემდეგ საბჭოთა კავშირის გმირმა ლეგანევსკიმ ამერიკასა და მოსკოვს შორის გაიყვანა ჩრდილოეთის საჰაერო ტრასა; მისი გაფრენის საშუალო სისწრაფე, გაჩერების დროის ჩათვლით, ოცდაორ კილომეტრს უდრიდა.

ცოტა უფრო გვიან, 1937 წელს, ჩვენი დროის დიდი მფრინავი ვალერი ჩკალოვი საბჭოთა კავშირის გმირებთან ბაიდუკოვთან და ბელიაკოვთან ერთად გაფრინდა ამერიკისაკენ. მან გადაუარა ჩრდილოეთის პოლუსს და სამოცდასამი საათისა და ოცდახუთი წუთის შემდეგ მიფრინდა ამერიკაში. ჩკალოვის თვითმფრინავმა ფაქტიურად თორმეტი ათას კილომეტრზე მეტი გაიარა.

ამავე მარშრუტით გაფრინდა რამდენიმე დღის შემდეგ საბჭოთა კავშირის გმირი მფრინავი გრომოვი იუმაშევთან და დანილინთან ერთად. მათმა თვითმფრინავმა სამოცდაორ საათსა და ჩვიდმეტ წუთში დაფარა მანძილი, გაიარა რა ფაქტიურად თერთმეტი ათას ხუთასი კილომეტრი საჰაერო გზა.

გამოჩენილ გმირ მფრინავს კოკინაის მიეცა დავალება გაეგლო არა ჩკალოვისა და გრომოვის გზაზე, გაეგლო არა პოლუსზე, არამედ გაეყვანა უმოკლესი ტრანსატლანტიკური ტრასა მოსკოვსა და ამერიკის შეერთებულ შტატებს შორის. ამ ტრასის სიგრძე შვიდიათას ხუთას ოცი კილომეტრია.

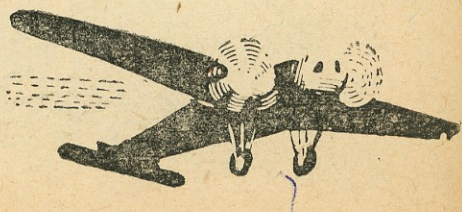
აი, სწორედ ამ ამოცანის შესრულებას შეუდგა დიდი მზადების შემდეგ ვლადიმერ კოკინაი შტურმან გორდიენკოსთან ერთად. ოცდარვა აპრილს დილით აფრინდა „მოსკოვი“ შჩელკოვის აეროდრომიდან.

აი, თვითმფრინავმა უკვე რამდენიმე წუთია დატოვა მოსკოვი. იგი ჩრდილო-დასავლეთისაკენ მიფრინავს.

აი, კალინინსა და რეევს შუა გადაიფრინა ვოლგაზე, გადაიფრინა ვალდაის მდლობზე, ახლოს გაუარა ნოვგოროდს და ფინეთის ყურეში გავიდა ლუგოს უბესთან.

დაახლოებით ორმოცდაათ წუთში მანქანამ ფინეთის ტყიანი და ტბიანი რაიონები გადაიფრინა და გავიდა ბოტნიის ყურეში.

თვითმფრინავი „მოსკოვი“ მიქრის მალლა-მალლა. ქვევით უზარმაზარი წყლიანი სივრცე მოჩანს. ეს ბალტიის ზღვაა. მალე

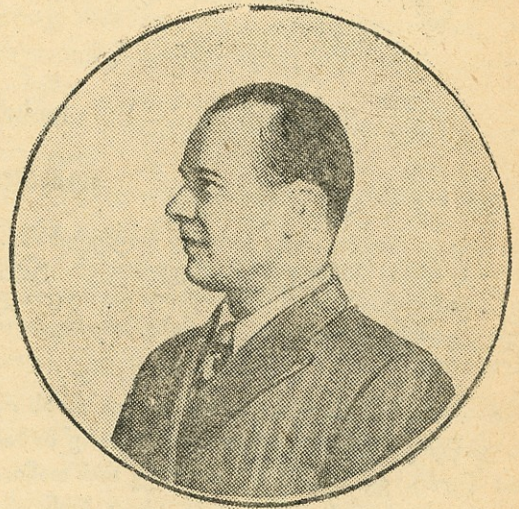
გადაფრენა

ხმელეთი გამოჩნდა. „სკანდინავიის ნახევარკუნძული“ — გაიფიქრეს მფრინავებმა. თვითმფრინავიდან ისინი დაბლა ველებს, ტბებსა და მთებს ამჩნევდნენ.

მალე გამოჩნდა ნორვეგიის სანავსადგურო ქალაქი ტრონჰეიმი, ცოტა ხნის შემდეგ — ნორვეგიის ზღვა. „მოსკოვი“ მალა-მალა მიფრინავს. ქვევით მხოლოდ ზღვაა. ათას სამასი კილომეტრი გაიარა ზღვის სივრცეზე. ისევ ხმელეთი გამოჩნდა. ეს ისლანდიის ნაპირებია.

მაგრამ, აჰა, უკანასკნელი მწვერვალი, უკანასკნელი ნაპირი ყინულოვანი კუნძულისა. შემდეგ ზღვა, ისევ ხმელეთი — გრენლანდია, ზღვა, ხმელეთი — ლაბრადორი...

ლაბრადორი ჩრდილო ამერიკის ნახევარკუნძულია. კუნძული მთებითაა დაფარული. ალაგ-ალაგ ტბები და პატარა მდინარეებია. ცივა, სუსხია, საშინელი ქარი ქრის. მაგრამ გმირ მფრინავებს ვერ აშინებთ ეს. „მოსკოვი“ გუგუნით მიაპობს უცხო სივრცეებს.

ამინდი უფროდაუფრო უარესდება. შავი ღრუბლებით იფარება ყველაფერი. წინსვლა შეუძლებელია. თვითმფრინავის დაშვებაც ძნელდება...

ეკიპაჟს კი სურს, რაღაც არ უნდა დაუჯდეს, გავიდეს ნიუ-იორკისაკენ. თვითმფრინავი სულ მალა მალა აჰყავთ — ცხრაათასი მეტრის სიმაღლეზე, მაგრამ ღამე ახლოვდება. ამინდი კვლავ უფროდაუფრო უარესდება, წინსვლა შეუძლებელია.

„მოსკოვი“ უკან დაბრუნდა, ლავრენტის კურისაკენ, და ფრთხილად დაეშვა მისკოუს კუნძულზე. ნიადაგი მეტად ჭაობიანი და უხერხულია დაფრენისათვის. ამიტომ თვითმფრინავი ოდნავ დაზიანდა, დაზინდა ხრახნი და მოტორის მარჯვენა ჩარჩო.

ეს დაშვება თავისი სირთულითა და ოსტატობით მეორე გმირული დაშვებაა უდის კუნძულზე ჩკალოვის დაფრენის შემდეგ.

ამრიგად, კოკინაკიმ და გორდიენკომ დიდი გმირული გადაფრენა მოაწყვეს, ოცდაორ საათსა და ორმოცდათექვსმეტ წუთში გაიარეს რვაათასი კილომეტრი გზა, გაიარეს ისეთი მანძილი, რომელსაც ყველაზე უფრო სწრაფმავალი გემი ან მატარებელი, სულ მცირე, ათ დღეს მოანდომებდა.

* *

ოცდაათ აპრილს მოსკოვსა და მისკოუს კუნძულს შორის დამყარდა პირდაპირი სატელეფონო კავშირი. აი, ერთმანეთს ელაპარაკებიან ორი მატერიკიდან. მოსკოვში აპარატთან არის გმირი მფრინავის ძმა კაპიტანი კ.კ.კოკინაკი, მისკოუში კი გმირი მფრინავი.

მოსკოვი: გამარჯობა, ვალოდია! სალამი და მოლოცვა ყველასგან. ყველანი გილოცავთ გამარჯვებას!

მისკოუ: გმადლობთ, გმადლობთ!

მოსკოვი: როგორა ხარ?

მისკოუ: გმადლობთ, არა მიშავს რა. ყველაფერი რიგზეა, თავს კარგად ვგრძნობ...

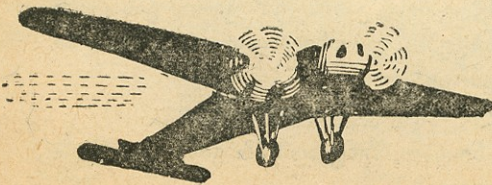
ხანგრძლივი საუბრის შემდეგ სატელეფონო კავშირი შეწყდა, მაგრამ ცოტა ხნის შემდეგ ისევ დამყარდა. მოსკოვში აპარატთან დადგა გადაფრენის შტაბის უფროსი ამხ. ანტონოვი, რომელმაც ვლადიმერ კოკინაკის წაუკითხა მთავრობის კომისიის ცნობა.

მისკოუდან გმირმა მფრინავმა აცნობა, რომ გორდიენკო იქ უკვე აღარ იყო, მონქტონს გაფრენილიყო. კოკინაკი იტყობინებოდა, რომ თვითონაც მალე დატოვებდა მისკოუს.

* *

მართლაც, გმირი მფრინავი მალე აფრინდა მისკოუდან. თვითმფრინავმა გეზი მონქტონისაკენ აიღო. პირველ მაისს ღამის პირველ საათზე ჩავიდა იქ, სადაც გორდიენკო იცდიდა.

ნახევარი საათის შემდეგ ისინი ნიუ-იორკს გაფრინდნენ. ხუთ საათსა და ოცდაცამეტ წუთზე ორივენი უკვე ამერიკის უდიდეს ქალაქში იყვნენ.

(დასასრული) ¹

მოკმელება მეორე

სცენა: იგივე ოთახი, რაც პირველ მოქმედებაში. სალამოს 7 საათია. პირველი მოქმედებიდან უკვე ორმა თვემ განვლო. მართას უკეთესად და სუფთად აცვია, უკვე გაშინაურებულია, სცენაზე არიან მართა და ნოდარი.

ნოდარი — (მართას წერას ასწავლის) ეს არის ი. აბა დაწერე (მართა წერს). აბა დაწერე ო(მართა წერს). ეგ სადაური „ო“-ა, ეგ ხომ თანია. ცუდი! ოხ-ოხ-ოხ... ორი თვეა, რაც ჩვენთანა ხარ და წერა ვერ ისწავლე, თითქმის ყველა საგანში ცუდი გაქვს.

მართა — (ზანტად) რა ვქნა, ვერ ვისწავლე და...

ნოდარი — შემძულდები, უსათუოდ შემძულდები, თუ არ მოინდომე და წერა არ ისწავლე. მე ხომ მამას სიტყვა მივეცი, რომ ჩემი დღეობისათვის შენ წერა-კითხვას გასწავლი. მართა, კარგო მათიკო, ისწავლე, თორემ გავჯავრდები.

მართა — რა ვქნა, ნოდარ, ასეთი უშნო დავიბადე და ობოლი ვიყავი. თავში მცემდნენ და სწავლის უნარი დამეკარგა.

ნოდარი — სწავლის უნარი დაგეკარგა? მამის ნაჩუქარი აბაზიანი ხომ არ არის, რომ დაგეკარგოს! მართა, მათიკო, მომეცი სიტყვა, რომ ისწავლი.

მართა — გაძლევ სიტყვას, რომ ვერ ვისწავლი.

ნოდარი — მაშ მე სამი დღით გიბრაზდები, ოთხი დღით გებუტები და ხუთი დღით თვალებში არ შემოგხედავ.

მართა — კარგი, კარგი, ნუ გამიბრაზდები და ვისწავლი, ოღონდ დღეს დამასვენე, ხომ ხედავ, საკერავი მაქვს.

(შემოდინან გენადი და ქეთევანი)

გენადი — (ქეთოსთან ერთად თავისი ოთახიდან გამოდის) ოჰო, თქვენ ისევ სწავლობთ, არა?

ნოდარი — დიახ, მამიკო.

გენადი — მერე, როგორი შედეგები გაქვს? ისწავლა თუ არა რაიმე შენმა მოწაფემ?

ნოდარი — ძალიან ცუდოსანია, გუშინ მე და შალვას სხდომა გექონდა და ვერაფერი დასკვნა ვერ გამოვიტანეთ მართას შესახებ. შალვა ამბობს მართა არ გამოსწორდებაო, მე კი ვამბობ გამოუსწორებელი არაფერია მეთქი.

გენადი — სწორეა, მაგრამ, ალბათ, შენ მეთოდი არ გივარგა, მასწავლებლო.

ქეთევანი — მიდგომა არ გივარგა.

ნოდარი — რატომ? მე მართას არ ვუყვირი, არ ესჯი და რაშია საქმე.

ქეთევანი — რა ვიცი, კი ვერ ასწავლე და.

ნოდარი — ვასწავლი. სანამ არ ისწავლის, არ მოვეშვები!

გენადი — რომ ვერ ასწავლო?

ნოდარი — სიტყვას გაძლევ, რომ...

მართა — ნოდარ, სიტყვას ნუ აძლევ, ჯერ მე შემითანხმდი.

ნოდარი — ხომ შემპირდი! (ბრაზით) ახლა ისე გავბრაზდი, ისე გავბრაზდი, პიონერისათვის ტირილი რომ სირცხვილი არ იყოს, უთუოდ ვიტირებდი.

ქეთევანი — ეგ არ ვარგა.

ნოდარი — ვიცი, რომ არ ვარგა, და მეც იმიტომ არ ვტირი.

ქეთევანი — კარგი, დამშვიდდი, მეც დაგებმარები, და მართას წერა-კითხვას უთუოდ ვასწავლით. მართა, ახლა ჩვენ კინოში მივდივართ, შინ შენ და ნოდარი რჩებით. ხვალ თქვენ ორივე წახვალთ, სახლი არ დატოვოთ.

გენადი — თუ ვინმემ დარეკოს, უთხარით, რომ შინ 10 საათის შემდეგ ვიქნებით. ჰო, კინოლამ დამავიწყდა ჩემი კაბინეტი დამეკეტა (მიდის და კეტავს, თავისი კაბინეტის კარის გასაღებს ჯიბეში ჩაიდებს). ფრთხილად იყავით, სახლში არავინ შემოგეპაროთ.

მართა — სახლს არ გავსცილდები.

ქეთევანი — ნოდარ, შენც ხომ არ გინდოდა ჩვენთან წამოსვლა?

1) იხ. „პიონერი“ № 5.

ნოდარი — არა, დღეს არა, ხვალ კი მე და მართა ერთად წავალთ.

გენადი — კარგი, კარგი, მაშ ჩვენ წავედით. თუ წესიერად იქნებით, ტკბილედ მოგიტანთ. ჭკუით იყავი, ნოდარ, მართას ნუ შეაწუხებ.

ქეთევანი — აბა თქვენ იცით (ქეთევანი და გენადი გადინან).

ნოდარი — წავიდნენ. ახლა როგორ მოვიქცე, განვაგრძობთ მეცადინეობა თუ არა?

მართა — არა, დღეს გვეყოფა, ავად ვარ.

ნოდარი — მაშ დაისვენე.

მართა — გმადლობ.

ნოდარი — შეგიძლია ზღაპარი მიაშობო?

მართა — არა.

ნოდარი — შეგიძლია მიმღერო რამე?

მართა — არა.

ნოდარი — შეგიძლია ვიცეკვო?

მართა — არა.

ნოდარი — არა, არა, არა და არა! რა მოგივიდა?

მართა — თავი მტკივა.

ნოდარი — არ მატყუებ?

მართა — არა.

ნოდარი — მაშ მე მომწყინდება.

მართა — წადი შენს ამხანაგ შალვასთან.

ნოდარი — მამამ აკი თქვა ოთახს მარტო ნუ დატოვებო.

მართა — ეგ მე მითხრა, შენთვის ხომ არ უთქვამს. მე უნდა ვიყო ოთახში და ყველაფერს ვუთვალთვლო.

ნოდარი — ვერ წავალ.

მართა — რატომ?

ნოდარი — მეკითხები, შენ კი არ იცი, რომ არ შემიძლია, მართა. მე რაზმში მიაშობეს, მამამაც ბევრი რამ მიაშობა ჯაშუშების შესახებ, ისინი იპარავენ საიდუმლო ქაღალდებს, ცნობებს ჩვენი მტრების სასარგებლოდ. დიდი სიფხიზლეა საჭირო, ძალიან დიდი.

მართა — მე სიფხიზლე არ მაკლია, შემიძლია მთელი ღამე არ ვიძინო, სოფლად ჯერ არ მახსოვს, რომ ჩემთვის ქორს წიწილა წაერთმის.

ნოდარი — ქორი სხვაა, ქორი პირდაპირ დაგეცემა, ხედავ, ჯაშუში კი, თურმე, ქორზე სადაგელია, შემპარავი, პატიოსანი კაცი გეგონებდა და, თურმე, ჯაშუშია.

მართა — ნუ შიშობ, ჩემგან ვერაფერს გაიტანენ. ნოდარი — მოგატყუებენ. აი, მაგალითად, შენთან რომ მოხუცი ბიძა დადის, მე რალაც არ მომწონს.

მართა — რას ამბობ?

ნოდარი — რალაც საეჭვოა, მე მასზე უკვე ვილაპარაკე რაზმში, უნდა ვუთვალთვლოთ. რა ვიცი, იქნებ ის ბიძაშენიც არ არის, იქნებ ჯაშუშია.

მართა — რას სულელობ, მან გამომზარდა, ლოთობა უყვარს, ეგ არის და ეგ მისი ცუდი მხარე. შენ ძალიან ეჭვიანი ყოფილხარ. იქნებ ჩემზეც გაქვს ეჭვი?

ნოდარი — შენზე? როგორ გეკადრება! თუმცა არ გამეტყუებდა, რომ შენთანაც ფრთხილად ვიყო, მაგრამ მართა ჩვენია. ხომ ასეა? შენ არა, მართა, შენ ჩვენი ხარ.

მართა — ასეა, ასე, ნოდარიკო, მე ხომ მამა მენშევიკებმა მომიკლეს! ეხ, რომ მომაგონდება... წადი, ნოდარ, შენს ამხანაგებთან, მე ცოტა საკერავი მაქვს, მერე თავი მინდა დავიბანო და გაძლევ პატიოსან სიტყვას, რომ ფხიზლად ვიქნები. წადი, გაერთე.

ნოდარი — მეც მინდა წავიდე, მაგრამ ვიცი შენ მოგწყინდება. გინდა გიმღერო რამე?

მართა — არ მინდა.

ნოდარი — მოსაწყენი ხარ, მართა, სასტიკად მოსაწყენი. მაშ მე წავალ.

მართა (თავისთვის) როდისღა (ნოდარს) ვერაფრით ვართობ, თავი მტკივა. ეხ, ცუდ ბედზე ვარ გაჩენილი. შენ ეტყვი მშობლებს მართა მაჯავრებსო, და ისინიც, ალბათ, დამითხოვენ. რალა ვქნა მაშინ? (იცრემლებს).

ნოდარი — ნუ ფიქრობ, თითქო მე ასეთი საძაგელი ვარ, პირიქით, მშობლებმა რომ განიზრახონ შენი დათხოვნა, მე შენ დაგიცავ, იცი, მართა? დედა და მამა ამასწინათ ძლიერ გაქებდნენ, მუყაითი მშრომელიაო.

მართა — მართლა?

ნოდარი — პიონერულ სიტყვას გეუბნები!

მართა — მაშ არხეინად წადი, წადი, გაერთე, ნოდარ, სახლის ნუ გეფიქრება.

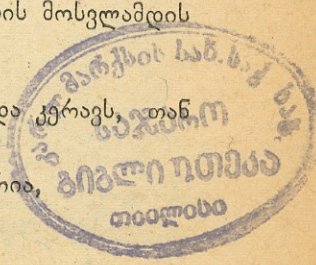
ნოდარი — მივდივარ.

მართა — არ მოიწყინო, მშობლების მოსვლამდის დაბრუნდი.

ნოდარი — უსათუოდ (გადის).

მართა — (აიღებს რალაც ნაჭერს და კერავს, თან მღერის).

სიკვდილი ყველას ხვედრიო, ვერავინ დაეფარება, ვეება მუხას წააქცევს, თუ მატლი შეეპარება.

(ჩემად განაგრძობს ლილის, ადგება, დაკეტავს კარს, საიდანაც ნოდარი გავიდა, მერე გააღებს ფანჯარას და გადაიხედავს). იგვიანებს ბებერი ძაღლი. (გამობრუნდება, მიდის გენადის სამუშაო ოთახის კართან, უბიდან ამორიღებს რამდენიმე გასაღებს და გააღებს კარს, სასწრაფოდ შედის გენადის ოთახში. მოჩანს, თუ როგორ გააღო მართამ გენადის მაგიდის უჯრა; ამოიღო რაღაც ქაღალდები და უბის წიგნაკში რაღაცას სასწრაფოდ იწერს. უცებ გაისმის კაკუნი, მართა გამოიჭრება ოთახიდან, კეტავს კარს. ისევ კაკუნი) დავიღუბე, ვინ არის?

ხმა — მართა უნ არის?

მართა — ვინა ხარ?

ხმა — მე ვარ მარკოზი.

მართა — ეშმაკმა დაგწყევლოს (უღებს კარს).

(შემოდის უცნობი).

უცნობი — როგორ არის საქმე?

მართა — კარგად.

უცნობი — საინტერესო საბუთებია?

მართა — ძალიან.

უცნობი — ამოიწერე?

მართა — ცოტა, შენ შემეშალე ხელი.

უცნობი — დაკეტე კარი (მართა კეტავს კარს) რისი ამოწერაც შეიძლება, ამოვიწეროთ, რაც არა და, მაგალითად, ნახაზები ხიდების მშენებლობისა, საიდუმლო...

მართა — ლაცობის დრო არ არის; რაც საჭიროა ავკრიბოთ და გავიტაცოთ, თორემ, ვატყობ; აქ უკვე სუნი აქვს აღებული ნოდარს, შენს შესახებ პიონერთა რაზმში დაუსვამს საკითხი; საეჭვოაო.

უცნობი — გველის წიწილი!

მართა — შენს თვალებში მაინცა ჩანს ძველი პოლკოვნიკი.

უცნობი — ჩემად. შევეუდგეთ საქმეს.

მართა — ახლავე. (აღებენ გენადის ოთახის კარებს, ორივენი შედიან შიგ, სინჯავენ ქაღალდებს). აჰ მთელი სამხედრო საიდუმლოება, ნახაზები სანგრების, ხიდებისა.

უცნობი — აქ მოიტა (ქაღალდებს უბეში ჩაიწყობს) ეს რაღაა (ათვალღერებს ქაღალდს) ოჰო, ეს კი ძვირფასია: სამხედრო ქარხნის მშენებლობა! ეს კარგი ნაპოვნია (ჩაიღებს უბეში, ქეჩავენ იქაურობას, ძალიან გართულნი არიან).

(შემოდინ ნოდარი და შალვა).

ნოდარი — (აღებს კარს ფრთხილად და შემოდის) ჩემად, ალბათ, სძინავს საბრალო მართას.

შალვა — დაღლილი იქნება, რად წაპომიყვანე აქ, ჩვენ სახლში გვეთამაშა.

ნოდარი — (შეამჩნევს, რომ მამამისის ოთახი ღიაა) შალიკო, მოიცა!

შალვა — რა მოხდა?

ნოდარი — ჩემად! ხედავ, მამაჩემის ოთახის კარი ღიაა! მისი გაღების უფლება არავის ჰქონდა, მოიცა (მიდის, უთვალთვალავს, გაიგებს რაშიც არის საქმე, უკანვე სასწრაფოდ გამო-

ჩქრება) შალიკო, შენი კირიმი, გაიქეცი და
მამაჩემს აცნობე — შენს ოთახში ჯაშუშე-
ბიათქო.

შალვა — ჯაშუშები?!

ნოდარი — ჰო, ჰო, ნუ აგვიანებ!

შალიკო — სად იქნებიან?

ნოდარი — კინო „ოქტომბერში“. შეიძლება გზა-
შიაც შემოგხდნენ კიდევ. გაიქეცი, მე ამაზე
შევაჩერებ.

შალვა — ახლავ! (გარბის).

ნოდარი — (ნერვიულობს) ჯაშუშები, ძაღლები! აი
ვინა ყოფილა ჩვენი მართა! (მიდის, უთვალ-
ხვალვებს) კარგი ვქენი; რომ არ ვენდე და
დავბრუნდი.

უცნობი — გვეყოფა, ყველა საიდუმლო ქალაღი
ჩვენ ხელთ არის, გავიქეცეთ.

მართა — ერთად წავიდეთ?

უცნობი — ერთად.

მართა — მოიცა, დავთვალეიერებ (უნდა გამოვი-
დეს, გამოდგა ფეხი კარებში).

ნოდარი — (სკამს ხელს დაავლებს) არ გამოხვი-
დეთ, თორემ ვესვრით!

მართა — (ადგილზე გაშეშდება) ნოდარ!

ნოდარი — შედი ოთახში, ჯაშუშო!

მართა — ნოდარ!

ნოდარი — თავს გაგიხეთქავ!

მართა — ჩუმაღ, ნუ ყვირი! (გამოდის)

ნოდარი — ადგილიდან არ დაიძრა, თორემ ყვი-
რილს მოვრთავ, მთელ ხალხს შეეყრი!

მართა — (უცნობს) გამოდი, ერთი ბავშვია.

უცნობი — (გამოიჭრება ოთახიდან, ნოდარი სკამს
ესვრის, სკამი ხელზე მოხვდება) ძაღლო!

ნოდარი — ადგილიდან არ დაიძრა!

მართა — რა გაჩხავლებს, ჩვენ ისე... (აღერსით)
ნოდარიკო, ჩუმაღ...

ნოდარი — არ მომეკარო!

მართა — ჩვენ ისე... (უახლოვდება, მკლავში ხელს
წაავლებს) საღ გარბიხარ!

უცნობი — აქვე შიგახრჩობ.

ნოდარი — (ხელიდან დაუსხლტება) მიშველეთ!
(ოთახში დარბის)

უცნობი — მართა, კარებთან დაღეჯი, არ გაგვე-
ქცეს.

ნოდარი — (დარბის ოთახში, თან ყვირის) არ
მომეკაროთ, მიშველეთ!

უცნობი — (ნოდარს კუთხეში მიიმწყვდევს, დაი-
ჭერს) ძაღლის ლეკვო! დაგახრჩობ! (ნოდარს
პირზე ხელს აფარებს; ნოდარი უკბენს) იკბი-
ნები, უხ...

მართა — ჩქარა მოახრჩე!

უცნობი — ახლავ! (ნოდარს ყელში სწყვდება, ახრ-
ჩობს) (შემოდის გენადი, ქეთევანი და შალვა)

გენადი — (ქეთევანთან ერთად შემოიჭრება რე-
ვოლვერით ხელში) ხელები ზევით!

უცნობი — (ნოდარს ხელს უშვებს) ჯანდაბა...
მართა — ვაიმე!

გენადი — ასწით ხელები! (მართას) ქალბატონო,
აქეთ მიბრძანდით!

ნოდარი — დეღა, დედიკო! (ქეთევანს მოეხვევა)
აი ვინ ყოფილა მართა! შალიკო! (შალიკოს
ჩაეკვრება)

გენადი — (ქეთევანს) გაჩხრიკე (ქეთევანი გა-
ჩხრეკს უცნობსა და მართას, ამოაცლის ქალაღ-
დებს, უცნობს რევოლვერსაც უპოვნის) აი
ვინ ყოფილა მართა, მოსამსახურის ნიღაბით!
სიფხიზლე, ქეთევან, სიფხიზლე ვერ გამოვიჩი-
ნეთ! გმადლობთ, ნოდარ, შვილო, გმადლობთ!
(მოისმის ავტოს გუგუნის) აბა მიბრძანდით,
მიბრძანდით!

ნოდარი — საღ მიგყავთ, მამა?

გენადი — მანქანა მოვიღა, წაიყვანენ, საღაც ჯერ
არს (მართა და უცნობი გაჰყავთ).

ნოდარი — შალიკო, ბიჭო, კინალამ არ დამახრ-
ჩეს! ხვალვე პიონერთა რაზმს ვაცნობოთ ეს
ამბავი. სიფხიზლე, სიფხიზლე, მთავარია
სიფხიზლე, რადგან მტერი ათასნაირ ნიღაბს
იკეთებს, და ჩვენც უნდა შევძლოთ მისი ათას-
ნაირად გამოცნობა.

ფ ა რ ღ ა

ამბავი ტყეში

1.

... ჰოდა, ერთხელ, ერთ ხშირ ტყეში,
სადაც მხეცნი შიშს არ გრძნობდნენ,
ერთ ფულურო ხნიერ ხეში
დათუნები ასე ბჭობდნენ:

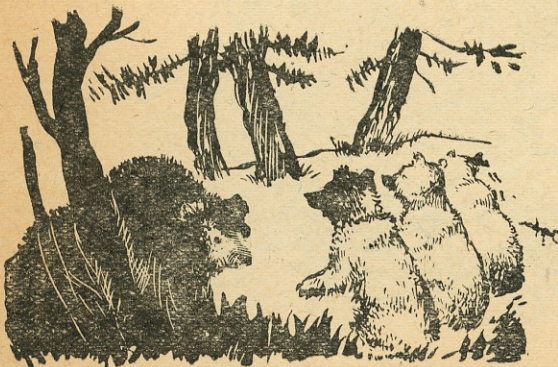
— ჰმ! ჩვენც ვიტყვით დედა გვყავსო!
რა გვინახავს ჩვენ მის ხელში?
ტორებს გვიშენს, გვიფლეთს ტყავს და
გვაბურთავებს გორვით მტვერში.

რად არ გვეტყვის რა შევცოდეთ,
რად გვიწყრება ასე ხშირად?
თუ ვუყვარვართ, რაღად გვტუქსავს,
რისთვის გვშობა ჩვენდა ჰირად?!

იქნებ ვძულვართ?! მამ ხანდახან
რად გვიხუტებს გრძნობით გულში?
ნუთუ ღვარძლიც ურევია
მის მშობლიურ სიყვარულში?!

2.

როცა დათვი მოძუნძულდა
და ბუნაგში შერგო თავი, —
ერთად წარსდგნენ ბელები და
გაუმჟღავნეს სამღურავი.

თუმცა შვილთა საყვედურმა
დედა ძლიერ შეაწუხა,
მაგრამ მაინც მათ საჩივარს
სრულ სიჩუმით უპასუხა.

3.

და როცა მზე დიდებული
მთის მწვერვალზე დროშას ულიდა,
როცა ტყეში ნაკადული
ლულუნებდა ნაზად, მშვიდად, —

დათვის ეძინა... მისი ხვრინვით
ბელებს ველარ მოესვენათ,
გაღვიძებაც ვერა ჰკადრეს,
ისეთ მხეცად მოეჩვენათ.

აწუხებდა, ალბათ, კუჭი,
ალბათ, ძილში დათვის შიოდა:
ალმას კბილთა კრაქაკრუჭით
ელვის შუქი გამოკრთოდა.

4.

ჩუ! ყრუ ტყეში შორიახლოს
ატყდა რაღაც ხმაურობა:
მეძებრების ყეფას ჰგავდა,
კვალს ეძებდა კაცის მტრობა.

აიშალნენ ფრინველები,
აჭახჭახდა ჭალის შაშვიც,
განგაში და შეძახილი
დაგორავდა მთიდან მთაში.

გაეღვიძა უმალ დათვისაც,
თვალებიდან ცეცხლსა ყრიდა,
გაწეკითო ბალახებზე, —
უთხრა შვილებს მტკიცედ, მშვიდად
და წინ გახტა... მონადირეც
გაჰყვა... ბუნავს გაერიდა.

მირბის დათვი... მონადირემ
დაუმისხა ხელად თოფი,
იგრილა, ვერ მოარტყა,
მოერია პირზე ცოფი.

დათვი უფრო გამძვინვარდა,
მონადირე დასცა ძირსა,
მაგრამ კაცი, გონიერი,
თავს დააღწევს გასაჭირსა.

არ დაიბნა, მოისაზრა:
გაუყარა ფერდში დანა,
იღმუვლა და მოწყდა დათვი,
დანით თავქვე დაექანა.

5.

ტყის ბუნაგში მარტოდ, ობლად
დათუნები ცრემლებს ღვრიდნენ
და განწირულ დედის ქცევას
უსაფუძვლოდ ასე ხსნიდნენ:

ტყვის წერად გაგვიმეტა
მოღალატე მშობელმაო,
მიგვატოვა, თავს უშველა
ჩვენმა უარყოფელმაო.

ის კი, დათვი, დედა-დათვი,
შეხიზნოდა ღელეს ტყისას...
რა შებინდდა, სისხლდაცლილმა
მიაშურა ბუნაგს თვისას,

მოეფერა პირმშო ბელებს,
უთხრა: კვდება დედათქვენი...
ანდერძს ვტოვებ, დაიხსომეთ,
გადაეცი თვილთაც რწმენით:

ნუ შეაჩვევთ სინებივრეს,
ჩემებრ წვრთნიდეთ ბელებს ხშირად,
რომ ისწავლონ ხერხი, ბრძოლა
მტერთან მუდამ იყვნენ ფრთხილად.

ფხიზლობდეთ და თუ მოგესმათ
ფაჩუნი ან სტვენა ნელი,—
იცოდეთ, რომ ახლოსაა
ხიფათი და განსაცდელი.

ჩვილ შვილებს რომ ააშოროთ
შეპყრობა თუ ცხელი ტყვია,—
გაიტყუეთ მონადირე,
შორს ატარეთ, ვიდრე ღლეა...

ესა თქვა და მოკვდა დათვი,
შეეწირა მსხვერპლად შვილებს
და მასაქეთ დათუნები
მიხვდნენ დედის გაკვეთილებს...

სამიძმა

/ უგააკარი გლაკარი /

შორეულ წარსულში ცხოვრობდნენ სამნი ძმანი. უფროსს ერქვა გაზი, საშუალოს—საბიტ და უმცროსს — ბახტი-ჯამალ.

ერთხელ ძმები თავის ბაღში ქას თხრიდნენ და წააწყდნენ ვეება თიხის ქილას. ძმებმა გადაწყვიტეს ქილაში ოქროაო და ძლიერ გაეხარდათ. დაიწყეს ქილის ამოთხრა, მაგრამ შემოულამდათ და ქილა მიწაში დატოვეს დილამდის.

გათენდა თუ არა, გაიქცნენ ბაღში, მაგრამ ქილა უგზო-უკვლოდ დაკარგულიყო. ბევრი ეძებეს ბაღში, მაგრამ ვერ ნახეს. ძმებს შორის დაიწყო დავა, თუ რომელმა მოიპარა ქილა. ამ დავას შეესწრო მეზობელი, მოუსმინა ძმებს და ურჩია: აქედან სამი დღის სავალზე ცხოვრობს ბრძენი და სამართლიანი ბი¹⁾, წადით და ის გაგასამართლებთო. ძმებმა დაუჯერეს და გაუდგნენ გზას.

მათ უნდა გაეცლოთ მიყრუებული ველი. მხოლოდ მესამე დღეს შენიშნა უფროსმა ძმამ აქლემის ახალი ნაკვალევი.

ცოტა ხნის შემდეგ ძმებს დაეწია მოხუცი, რომელსაც მრავალი მსახური ახლდა. სიბრაზით მოხუცს სახეზე აღმური ასდიოდა.

— პატივცემულო მგზავრებო, — მიმართა მოხუცმა, — ხომ არ შეგხვედრიათ დატვირთული აქლემი? გაზი დაფიქრდა და უპასუხა:

— თქვენი აქლემი მარჯვენა თვალით ბრმა ხომ არ იყო?

საბიტმა დაუმატა:

— დატვირთული ხომ არ იყო იგი ცალ მხარეს შარბათით, ხოლო მეორე მხარეს ძმრით?

ბახტი-ჯამალმა კი დაამთავრა:

— დედაკაცს ხომ არ მიჰყავდა თქვენი აქლემი?

— ეს ყველაფერი სწორეა, — უპასუხა მოხუცმა, მხოლოდ მითხარით, საით წავიდა იგი?

— აი იმ მხარეს წავიდა, — მიუთითა გაზიმ ნაკვალევისაკენ.

— დამცინით, განა! — გაცეცხლდა მოხუცი. — მხარს უქვრთ ქურდს, არა? მაგრამ მე ვერ მომატყუებთ!

ანიშნა მსახურებს და მათ მაგრად შეუკრეს უდანაშაულო ძმებს ხელები. მოხუცმა წინ წაიგდო ისინი. მიადწიეს დიდ ქალაქს მდ. სირ-დარიას ნაპირას²⁾. მიიყვანეს ძმები ბის სახლთან. ეზო ხალხით აივსო. ბრაზმორეული მოხუცი გაჰკიოდა:

— ბრძენო და სამართლიანო ბი, ღამე ცოლმა აქლემი მომპარა და დაიკარგა. დილით ვაგივე და გამოვეკიდე. უდაბურ გზაზე შევხვედი ამ არამზადებს და შევეკითხე: აქლემს ხომ არ შეგხვედრიხართ მეოქი? პასუხად უფროსმა დაცინვით მომიგო: თქვენი აქლემი მარჯვენა თვალით ბრმა ხომ არ არისო? შარბათითა და ძმრით ხომ არ იყო იგი დატვირთულიო? — საშუალოდ დაუმატა. ქალმა ხომ არ მოიპარაო — ხუმრობით დაამთავრა უმცროსმა. ჩემ კითხვაზე კი, თუ სად წავიდა აქლემი, არამზადები პასუხს არ იძლევიან.

ბიმ დამშვიდებით მოუსმინა მოხუცს და შემდეგ მიმართა უფროს ძმას:

— საიდან იცით, რომ აქლემი მარჯვენა თვალით ბრმა იყო?

— ბრძენო და სამართლიანო ბი, — უპასუხა გაზიმ, — მტერიან გზაზე დავინახე აქლემის ნაკვალევი. მარცხენა მხარეს ბალახი შეკმული იყო, მარჯვნივ კი ხელოზლებელი. აქედან დავასკვენი, რომ აქლემი მარჯვენა თვალით ბრმა იყო.

ბიმ მიმართა საშუალო ძმას.

— როგორ მიხვდი, რომ აქლემი შარბათითა და ძმრით იყო დატვირთული?

— ბრძენო და სამართლიანო ბი, გზის მარჯვენა მხარეს ბალახი მოფენილი იყო ბუზით, მარცხენა მხარეს კი ბალახი გაყვითლებული, გამხმარი იყო; ამით მივხვდი, რომ აქლემს შარბათი და ძმარი მიჰქონდა.

ბი მიუბრუნდა უმცროს ძმას:

— შენ როგორ ვაგივე, რომ აქლემს ქალი მიჰყვებოდა?

— ბრძენო და სამართლიანო ბი, აქლემის ნაკვალევის გვერდით ვნახე იჩიბით¹⁾ შემოსილი ქალის პატარა ფეხების ნაკვალევი.

ბრძენი ბი ჩაფიქრდა და გავიდა ოთახიდან.

ცოტა ხნის შემდეგ იგი დაბრუნდა და ხელში ეჭირა თავდახურული ფიალა²⁾. მან მიმართა ძმებს:

— მითხარი, რა არის ამ ფიალაში?

გაზიმ აიღო ხელში ფიალა, შეიანჯღრია და მცირე ფიქრის შემდეგ თქვა:

— ფიალაში რაღაც მრგვალი საგანია.

ბახტი-ჯამალმა გამოართვა ძმას ფიალა, უსუნა და გაეცინა.

¹⁾ ბი—მოსამართლე.

²⁾ სირ-დარია—მდინარეა შუა აზიაში.

¹⁾ იჩიბი-რბილი მალალ ყვლიანი ფეხსაცმელი.

²⁾ ფიალა — ჯამი.

— რადგან მრგვალს სუნი არ აქვს, ბროწეული იქნება.

ბრძენმა ბიმ ახადა თავი ფიალას, და ყველამ დაინახა ბროწეული. ბი მიუბრუნდა მოხუცს:

— შენ უსამართლოდ დასწამე ამ ხალხს ქურდობა. მე გაჯარიმებ 50 ტილენით¹⁾.

მოხუცს შერცხვა და თავის გასამართლებლად რაღაც წაიბუტბუტა. ბახტი-ჯამალი მივიდა მასთან და უთხრა:

— მართალია, შენ შეურაცხყოფა მოგვაყენე, მაგრამ გვიბატები. დაბრუნდი იმ ადგილს, სადაც შევხვდით ერთმანეთს, და მარჯვნივ შეუხვიე, იქნებ დაეწიო შენს აქლემს.

მოხუცმა აიწია ხალათის ბოლოები და გაიქცა.

ბრძენმა ბიმ მიიწვია გულკეთილი ძმები და გასცა ბრძანება მიერთმიათ მათთვის ცხვრის ხორცი და ღვინო, თვითონ კი გაემგზავრა ხანის სასახლეში.

— დიდებულო ხანო, — თქვა მან, — მე შევხვდი სამ ბრძენ ძმას, ისინი შენს ვეზირებზე გონიერნი არიან.

ხანმა ბრძანა მიეყვანათ ძმები მის სასახლეში.

სამ ძმაში ხანს უფრო ბახტი-ჯამალი მოეწონა და გახადა იგი მთავარ ვეზირად. წესის თანახმად, ყოველდღე თითო-თითო ვეზირი უნდა ყოფილიყო ხანის მცველად. ერთ ღამეს, როცა მცველად ბახტი-ჯამალი იყო, მას მოესმა რაღაც სისინი. ფრთხილად მივიდა ხანის ლოგინთან და შიშით გაშემშადა: ხავერდის ბაღდახინზე ხანის თავთან ნელა მობობდავდა უზარმაზარი მახრჩობელა გველი. გველმა დაინახა თუ არა ბახტი-ჯამალი, გამოყო გრძელი, ვიწრო ენა და დააშტერდა თავისი საზარელი თვალებით.

ბახტი-ჯამალი გაშემშადა და თვალს ვერ აშორებდა.

1) ტილენი — ოქროს ფული.

მახრჩობელა კი განაგრძობდა სრიალს. ბახტი-ჯამალმა, როგორც იყო, მოიკრიბა ღონე, მოაშორა გველს თვალი, სტაცა ხელი ხანის ხმალს და მოკვეთა გველს თავი. შემდეგ დამალა გველის თავი ხალხის ქვეშ და იწყო ხმლის ფრთხილად ქარქაშში ჩაგება.

ფოლადი აწკრიალდა და ხანს გაეღვიძა. ბახტი-ჯამალი ფრთხილად გავიდა ოთახიდან, მხდალი გული შიშით აეგსო.

— რად აწკრიალდა ჩემი ხმალი, რატომ ქანაობს ის კედელზე? ალბათ, ვეზირს ჩემი მოკვლა უნდოდა!

ბახტი-ჯამალი ხანმა ციხეში ჩაადგებინა და ყველა ვეზირი თათბირზე მოიწვია. ხანმა უამბო ვეზირებს იმ ღამის ამბავი და შეეკითხა, თუ როგორ უნდა მოექცეს ავ კაცს. ვეზირებს ბახტი-ჯამალი ეჯავრებოდათ მისი ჭკუისა და მოხერხებულობის გამო და თქვეს:

— ტაქსირ¹⁾ თქვენ დაიხლოვეთ ვიღაც ვიგინდარები, ჩვენ კი, თქვენი ერთგული მსახურები, ჩამოგვიშორეთ. ბახტი-ჯამალს სურდა თქვენი მოკვლა და თქვენი ხაზინის ხელში ჩაგდება. იგი დაუყოვნებლივ სიკვდილის ღირსია.

ხანმა გასცა ბრძანება მოეკვეთათ თავი ბახტი-ჯამალისათვის. აქ წინ წამოდგა ვაზი და თქვა:

— ტაქსირ! შორეულ წარსულში ერთი ხანი წავიდა სანადიროდ და წაიძლოლა თავისი საყვარელი მიმინო. არხარების²⁾ დევნაში მას გზა აებნა უწყლო და ცხელ ველებში. წყურვილისა და ბევრი სიარულისაგან ღონემიხდილი ხანი დაეშვა უზარმაზარი კლდის ჩრდილში. მისი ყურადღება მიიპყრო კლდის მწვერვალისა და ჩამონაწვეთმა მსხვილმა გამჭვირვალე წვეთებმა. მაშინვე შეუშვირა ჯამი. ჯამი აიგსო, და ხანმა მიიტანა იგი პირთან, მაგრამ მიმინო ეცა, გაჰკრა ჯამს ფრთა და გაადგებინა ხელიდან ხანს, ხანმა მოისვა ენა დახეთქილ ტუჩებზე, აილო მიწიდან ჯამი და ისევ შეუშვირა წყალს. მაგრამ წვეთები შემცირდა და ბოლოს სულ შეწყდა. ჯამში შეგროვდა მხოლოდ ერთი ყლაპი. ხანმა მიიტანა ჯამი პირთან, მიმინომ კი ისევ გაჰკრა ფრთა და ძვირფასი წყალი შთანთქა მშრალმა მიწამ. ხანს ბრაზი მოერია, სტაცა ხელი მიმინოს და თავი წააგლიჯა. მერე აცოცდა მწვერვალზე, რომ წყურვილი იქ მაინც მოეკლა, და იქ, მწვერვალზე, ნახა უზარმაზარი გველის ლეში. სიცხისაგან გველის შხამიანი ქონი გამდნარიყო და გამჭვირვალე წვეთებად ვარდებოდა კლდიდან. შეწუხდა ხანი და ცრემლი მოერია.

— ბრძენო ფრინველო, შენ დამიცავი მე სიკვდილისაგან, ნახევარ ჩემს სიმდიდრეს მიცემდი, რომ შეიძლებოდეს შენთვის სიცოცხლის დაბრუნება! — თქვა მან.

1) ტაქსირი — ბატონი.

2) არხარ — მთის თხა.

აი, ჩემო დიდებული ხელმწიფე, — დაამთავრა გაზომ, ნუ აჩქარდები, და ჯერ თვითონ ბახტი-ჯამალს ჰკითხე.

ვეზირები კი მოითხოვდნენ ბახტი-ჯამალის დაუყოვნებლივ სიკვდილით დასჯას. მაშინ საბიტმა მიმართა ხანს:

— ტაქსირ! შორეულ წარსულში ერთ ხანს ჰყავდა თუთიყუში, მსოფლიოში არ მოიპოვებოდა მასზე ლამაზი ფრინველი. მისი ფრთები ცისარტყელასავით კაშკაშებდნენ და მდიდარ ქვებივით ღელავდნენ. მაგრამ თუთიყუშის მთავარი ღირსება მისი სიბრძნე იყო. ხანი ძალიან აფასებდა მას და ოქროს გალიაში ინახავდა.

ერთხელ თუთიყუშმა სამშობლოში წასვლის ნებართვა ითხოვა და ადრე დაბრუნებას ჰპირდებოდა.

ხანმა უარი უთხრა.

დალონდა ბრძენი თუთიყუში, აბუხული იჯდა ოქროს გალიაში და არავის არ აქცევდა ყურადღებას.

ამ დროს ხანის სასახლეს ეწვია ვაჭარი საუცხოო საქონლით: ჰქონდა სირაქლემას ფრთები, სპილოს ძვლის ნივთები, აბრეშუმის წმინდა ქსოვილები და ოქროს საუცხოო მოსართავები. ხანმა დაუწყა ვაჭარს გამოკითხვა:

— სად იშოვე მშვენიერი ნივთები?

— დიდებული ხანო! — უბასუხა ვაჭარმა. — შორს, მთის იქით, გადაშლილია ვეება ზღვა, ზღვის იქით თუთიყუშების მხარეა. იქ სიცივე არ იცის, ხალხს ნახშირით კანი აქვს. მათგან შევიძინე ნივთები, რომლებიც ასე მოეწონა ჩემს ბატონს.

ხანმა უხვად დაასაჩუქრა ვაჭარი და გაისტუმრა.

როცა ვაჭარი ოქროს გალიას მიუახლოვდა, თუთიყუშმა დაუძახა და უთხრა:

— როცა ისევ მოხვდებით იმ ჯადოსნურ ქვეყანაში და ტყეში თუთიყუშებს შეხვდებით, გადაეცით ჩემგან სალამი, უთხარით, რომ მე ოქროს გალიაში ვიტანჯები, სთხოვეთ მომცენ რჩევა, როგორ გავითავისუფლო თავი ამ მძიმე ტყვეობიდან.

რამდენიმე ხნის შემდეგ ვაჭარი ისევ წავიდა იმ მშვენიერ ქვეყანაში და ნახა ტყეში თუთიყუშები, გაახსენდა დავალება და შეაჩერა ქარავანი.

— მშვენიერო თუთიყუშებო, თქვა მან, — შორს, ზღვისა და მაღალი მთების იქით, ძლიერი ხანის სახლში, ოქროს გალიაში იტანჯება ბრძენი თუთიყუში. ის გთხოვთ რჩევას, თუ როგორ განთავისუფლდეს.

პასუხის მაგიერ თუთიყუშები უსულოდ ჩამოცვივდნენ ხიდან, გაკვირვებულმა ვაჭარმა გაიქინა თავი და გაუდგა გზას.

ვაჭარი კვლავ მოხვდა დიდებული ხანის ქვეყანაში, მივიდა თუთიყუშის გალიასთან და უთხრა:

— ვიყავ თქვენს სამშობლოში და ვნახე თქვენი ამხანაგები. გადავეცი თქვენი დავალება და პასუხის ნაცვლად ხიდან უსულოდ ჩამოცვივდნენ.

ბრძენი თუთიყუში ჩამოვარდა ქანდარიდან და დაეცა ოქროს გალიის ფსკერზე.

ვაჭარი გაიქცა ხანის რისხვის შიშით.

როცა მსლებლებმა მოახსენეს ხანს თუთიყუშის სიკვდილის შესახებ, ხანი სიბრაზით ათრთოლდა და ბრძანა დაუყოვნებლივ მოეკვითათ მათთვის თავი ამ ცნობისათვის, მერე მოითხოვა მოერთოთ მშვენიერი თუთიყუში, დადო იგი ოქროთი მოქარგულ აბრეშუმის ბალიშზე და წაიღო ბაღში დასასამარებლად. გაიტანა თუ არა ხანმა თუთიყუში ბაღში, მან გაშალა ფრთები და აფრინდა. გაკვირვებული ხანი უძრავად იდგა, თუთიყუში კი მხიარულად იცინოდა და თქვა:

— დიდებული ხანო! მე მინდოდა ცოტა ხნით წავსულიყავი სამშობლოში, მაგრამ თქვენ ნება არ მომეცით. მივმართე ეშმაკობას და თავისუფალი ვარ. ახლა გაგართონ ქუჩანაკლებმა ვეზირებმა.

ხანი ეხვეწებოდა:

— ჩემო მშვენიერო თუთიყუშო, მე არ შემძლია არ ვისმინო შენი ტიკტიკი, შენი ბრძნული რჩევა! აღარ დაგამწყვდევ გალიაში, ჩემი ტანტის თავზე იქნება შენთვის საპატიო ადგილი, ჩემ მთავარ ვეზირად გაგხდი, ოღონდ დაბრუნდი.

თუთიყუში დაჰპირდა დაბრუნებას ორი წლის შემდეგ და გაფრინდა სამშობლოში. განვლო ორმა წელმა. მშვენიერი თუთიყუში უკან დასაბრუნებლად ემზადებოდა და ხანისათვის საჩუქრის არჩევას შეუდგა.

ყველაზე ხნიერმა თუთიყუშმა ურჩია: წაუღე ხანს შავი და თეთრი თუთის თესლი, მათ აქვთ ჯადოსნური თვისება: თუ თეთრწვერა ადამიანი შეჭამს შავ თუთას, მისი წვერი მაშინვე ნახშირით შავი გახდება, მაგრამ შეჭამს თუ არა თეთრ თუთას, იმ წამსვე ისევ გაუთეთრდება. მშვენიერი თუთიყუში დაბრუნდა ხანთან. მიართვა მას თუთის თესლი და აუხსნა მისი ჯადოსნური თვისება.

ხანმა მაშინვე გასცა ბრძანება, რომ მეზღვეს დაეთესა თესლი. რამდენიმე წლის შემდეგ გაიზარდა დიდი თუთის ხე, რომელიც უხვად ისხამდა შავ და თეთრ თუთას.

ამ დროის განმავლობაში ხანი უკვე მოხუცდა და წვერი გაუთეთრდა. ერთ დღეს მოითხოვა შავი თუთა, და ის იყო აპირებდა მის მირთმევას, რომ მეორე ვეზირმა უთხრა:

— შეჩერდი, ტაქსირ, განა უკეთესი არ იქნება თუთის ჯადოსნური თვისება ჯერ სხვაზე გამოსცადო? ვაი თუ სრულიად დაკარგო შენი საუცხოო მორთულობა, მშვენიერი წვერი!

ხანი დათანხმდა და ბრძანა მოეყვანათ ორი ავაზაკი, რომელთაც მისჯილი ჰქონდათ სიკვდილი, და უბრძანა მათ შეეჭამათ ჯადოსნური მარცვლები. ჩაყლაპეს თუ არა ავაზაკებმა თუთა, დაეცნენ მიწაზე და რამდენიმე წუთში საშინელი ტანჯვით დალიეს სული.

ხანი განცვიფრდა, შემდეგ შემოიხსნა ოქროს ჯაჭვი და აჩუქა მეორე ვეზირს, რადგან სიკვდილს გადამარჩინე, ისევ გიბოძებ პირველ ვეზირობასო. გაბრაზებულმა ხანმა სტაცა თუთიყუშს ხელი, მოაწყვიტა თავი და ბრძანა ნაგვის ყუთში გადაეგდოთ.

ამის შემდეგ თუთის ხეს „სიკვდილის ხე“ დაერქვა და ხალხს მასთან მიახლოებებისაც კი ეშინოდა. ერთხელ ხანთან ღარიბი კაცი მივიდა.

— ბრძენო ხანო! სიცოცხლე გამიჭირდა და თავის მოკვლა გადავწყვიტე. მოვირბინე „სიკვდილის ხესთან“ და შეეჭამე რამდენიმე თუთა. სიკვდილს ვერ ველირსე! მაგრამ წვერი გამიშავდა. მაშინვე ვეცი თეთრ ხეს, და არც მან მომცა სიკვდილი, მაგრამ შავი წვერი კი ისევ გამითეთრდა.

უნდობლად უსმენდა ხანი ღარიბს, მთავარი ვეზირი კი მიიმალა. ხანმა ბრძანა მოერთმიათ მისთვის ჯადოსნური მარცვლები და მოეყვანათ დამალული ვეზირი. მოართვეს მარცვლები. ხანმა გადაყლაპა შავი თუთა და წვერი გაუშავდა. გადაყლაპა თეთრი — წვერი ისევ გაუთეთრდა.

მოიყვანეს ვეზირიც, რომელიც დამალულიყო თუთის ხის ხშირ შტოებში. განრისხებულმა ხანმა უბრძანა მართალი აღეარებინა.

— დიდებულო ხანო — თქვა ვეზირმა — მას შემდეგ, რაც თუთიყუში დანიშნე მთავარ ვეზირად, ის შევიჯავრე მთელი ჩემი არსებით და შემთხვევას ვეძებდი, რომ მევენო მისთვის. როდესაც თქვენ ისურვეთ ჯადოსნური თუთის გამოცდა, მე დავაყარე მარცვლებს საშინელი საწამლავი. ასეთი გზით მოვიშორე თუთიყუში და გავხდი მთავარ ვეზირად.

განრისხებული ხანის ბრძანებით ვერავი ვეზირი თუთის ქვეშ მოჰკვდეს. დაგორდა თუ არა ვეზირის თავი მიწაზე, მიწა გაიპო და იქიდან ამოფრინდა მშვენიერი ბრძენი თუთიყუში.

ხანი განცვიფრდა, მსახურები კი შიშით მიწაზე დაეცნენ.

— ტაქსირ, ველარასოდეს ველარ დამინახავ, მშვიდობით, მაგრამ გახსოვდეს, რომ გყავდა ერთგული მსახური და შენი ხელით მოკალი იგი.

— ბრძენო თუთიყუშო! — აღრიალდა ხანი. — დაბრუნდი და ისევ გავხდი მთავარ ვეზირად, ჩაგაბარებ ხაზინის გასაღებს და შენ იქნები ჩემი სულის ჩამდგმელი!

— არა, ტაქსირ! შენი ხაზინის ფულები მრავალი ღარიბის ცრემლითა და ოფლით არის დანამუშული. ვარჩევ ვაფთრინდე ჩემ სამშობლოში, დავშორდე ავ ხანს და მის მკაცრ ვეზირებს.

ფრთა ფრთას შემოჰკრა და აფრინდა. დიდხანს ადევნა ხანმა თვალი ფრინველს და როცა იგი მიიმალა, დაბლა დალუნა თავი...

— დიდებულო ბატონო! არ ჯობს მოისმინო რას იტყვის ბახტი-ჯამალ? მისი სიცოცხლე თქვენს ხელშია, მოკვლას ყოველთვის მოასწრებთ.

ხანმა მოაყვანინა ბახტი-ჯამალი ციხიდან. ვეზირებს ბრაზი მოერიათ, მსახურებს კი ძალიან უყვარდათ გულკეთილი ბახტი-ჯამალი და ჩქარობდნენ ხანის ბრძანების ასრულებას.

ხანი გადაწვა ტახტზე და ბრძანა:

— რით გაიმართლებ თავს?

— არ ვიცი რას მამბრალბობ, — მშვიდად მიუგო ბახტი-ჯამალმა. წითურმა ვეზირმა დაუსისინა.

— ნუ იკატუნებ თავს, შენ ჩვენ დიდებულ ხანს მოკვლას უპირებდი, აი დამამტკიცებელი საბუთი! — და დაავლო ხელი მაგიდაზე დიდებულ ხმალს.

— დიდებულო ხანო, — მშვიდად თქვა ბახტი-ჯამალმა, — მომხსენ თოკი და გამომყევ.

ხანმა ბრძანა შეეხსნათ თოკები ბახტი-ჯამალისათვის. შევიდნენ საწოლ ოთახში, მათ ამაღა მისდევა უკან.

საწოლ ოთახში ბახტი-ჯამალმა გადასწია ხალიჩა და მიუთითა მკვდარ გველზე.

— მე სიკვდილს გადაგარჩინეთ, თქვენ კი თავის მოკვეთას მიპირებთ! მშვიდობით, უმადურო ხანო, იმსახურე ჩერჩეტი ვეზირები!

ბახტი-ჯამალმა ძმებითურთ დატოვა ხანის სასახლე.

დიდი გზის შემდეგ მიაღწიეს თავის ყიშლალს. სახლთან შეხვდნენ მეზობელს, რომელსაც სახეზე დამწვრის ნაკვალევი ემჩნეოდა.

— პატივცემულო მეზობელო, რა დამმართია?

მეზობელი დაეცა მიწაზე, იცემდა გულში მუშტებს და ტიროდა.

— ბრძენო ძმებო, ძალიან დამნაშავე ვარ თქვენს წინაშე, მაგრამ ძლიერ დასჯილიც ვარ. თქვენი ნაპოვნნი ქილა მე მოვიპარე და დავმალე ურემზე. როცა თქვენ წახვედით, ფრთხილად დავკარ ქილის ყელს ჩაქუჩი, ქილიდან ამოვარდა მახრჩობელა კვამლი და სახე დამიწვა მღუღარე ერბოთი.

— ქილა სადღაა? — ჰკითხა ბახტი-ჯამალმა.

ურემში გდია, მიახლოებებისაც კი მეშინია.

ბახტი-ჯამალმა ნახა ურემში აბლაბუდიანი ქილა, ფრთხილად გამოიტანა ქუჩაში და გატეხა. ქილიდან გამოცივიდა ბამბით სავსე რაღაც უცნაური კოლოფები. ბახტი-ჯამალმა ერთი გახსნა და შიგვრილი თესლები ნახა.

— ალბათ, რაღაც საუცხოო მცენარეა, მოდი დავთესოთ, — თქვა მან. ძმებმა დათესეს. ზაფხულის ბოლოს მცენარე მოიფინა კოლოფებით, რომელნიც თანდათან სკდებოდნენ. ძმების ცოლებმა კოლოფებში ნახეს თეთრი ღინღლიანი ფიფქები, გაწმინდეს თესლისაგან და დაართეს ძაფი. ძაფით მოქსოვეს ქსოვილი და შეიკერეს კაბები. ყველა კვირობდა და ყველა სთხოვდა ძმებს თესლს. ახლა კი მიხვდნენ ძმები, რა განძიც იპოვეს: ეს იყო ბამბა.

თარგმანი თ. ბაგუჩიშვილისა

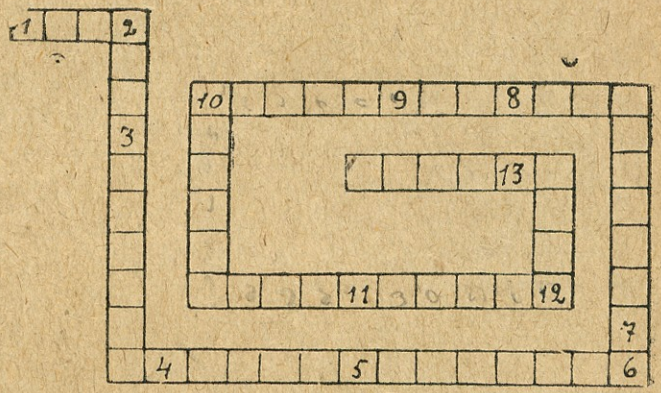

საინტერესო ცხრილი

ჩ ა ი ნ ვ რ დ ი

5	4	3	2	1
16	8	4	2	1
17	9	5	3	3
18	10	6	6	5
19	11	7	7	7
20	12	12	10	9
21	13	13	11	11
22	14	14	14	13
23	15	15	15	15
24	24	20	18	17
25	25	21	19	19
26	26	22	22	21
27	27	23	23	23
28	28	28	26	25
29	29	29	27	27
30	30	30	30	29
31	31	31	31	31
16	8	4	2	1

1. ქალის სახელი, 2. მტაცებელი ფრინველი, 3. ყვავილი, 4. მამაკაცის სახელი, 5. სპეციალისტის სახელწოდება, 6. ყვავილი, 7. კურორტი საბჭოთა კავშირში, 8. ზინაური ფრინველი, 9. ჰომეროსის ნაწარმოები, 10. მოსწავლეთა დასვენება, 11. თვე, 12. ცხოველი, 13. სახელმწიფო აზიაში.

ბადრი კობახიძე.
მე-6 კლასის მოსწავლე

გადახატეთ ეს ცხრილი. მისი დახმარებით ადვილად შესძლებთ გააკვირვოთ თქვენი ამხანაგები. მიეცით მათ წინადადება: ჩაიფიქრონ რომელიმე რიცხვი 31-მდე და გითხრან ამ ცხრილის რომელ სვეტებშია მოთავსებული ჩაფიქრებული რიცხვი.

მაგალითად ჩაფიქრებულია — 19. ეს რიცხვი მოთავსებულია ამ ცხრილის 1, მე-2 და მე-5 სვეტში, მაშინ თქვენ შეაერთებთ ამ სვეტების ქვედა გრაფაში მოთავსებულ რიცხვებს:

$+2+1=19$ და პასუხი მიღებულია. ასევე ადვილად შეგიძლიანთ გამოიცნოთ სხვის მიერ ჩაფიქრებული ყველა რიცხვი 31-ის ფარგლებში ამ საინტერესო ცხრილის მეშვეობით.

გამოცანები

ერთ ტიკტორაში ორი ფერის ლენიო ასხი, ყვითელი და თეთრი, ვანჯღორეც და ერთად არ შეივება.

შიგნით გული გულია, გარეთ ქერქი ატლასი, გარს არტყია მეომარი, მეომარი ათასი.

თეთრი რამ შავზე დახტოდა, ჰპოვებდა თეთრსა კვალსაო, მას გვერდით ეღდა ყმაწვილი არ აშორებდა თვალსაო.

ასი, ასი ასლამაზი, ასი კაბა აცვია, აბრეშუმის ქოჩორი თავზე გაღუვარცხნია.

იულია პრასინსკი
თელავის რაიონი, ახმეტის სრული საშუალო სკოლა.